

Kęstutis Genys

LIETUVAI

Tavo, o aš savo, kelių pasišviesiu,
Jei sekli upelė būsi, — išsiliesiu...
Jei pakilusi banga, — prie tavo kranto
Prisiglausiu aš kaip Galio švento —

Šauksiu nepakeldamas akių nuo veido, —
Kaip šešėlis tavo, kaip sudužęs aidas, —
Kaip maža smiltelė, prisiglaudusi prie kojų, —
Būsiu tavo atvaizdo blankus pasikartojimas.
1981

LIETUVAI

Aš stebiuosi tavim, tiek amžių tu
Nealsuodama ir nekvėpuodama,
O plauki panardinta po vandeniu,
Savo nevilčiai nepasiduodama.

Tik vaikystėje vieną akimirsnį
Aš regėjau tave, laisvą Lietuvą,
Kai buvai atsikvėpti iškilusi, —
O po to — panirai vėl į sietuvą.

Kaip tu, motin, tiek vargo iškentusi,
Tiek tremčių ir nelaimių pakelusi,
Savo dvasią išsaugojai šventąją,
Kaip išsaugojai savo tikėjimą?!
1986

LIETUVA PRISIKĖLĖ

Ar žalia, geltona, ar balta,
Žiema ar pavasaris, šilta ar šalta,
Palinkęs po kryžium, galva karūnuota
Ėjau per gyvenimą — savo Golgotą.

Ėjau ir tikėjau — sulauksiu. — Sulaukiau —
Regiu, kaip šviesėja dangus apsiniaukęs, —
Sugrįžta į Lietuvą meilė ir Dievas —
Laisva Lietuva! Lietuva prisikėlusi!
1991

Sofija Šviesaitė

BALTIJOS KELIAS

Baltijos kely trys Sesės mąja
Trispalvėm ir šaukia „Lietuva“! —
Estija ir Latvija dainuoja, —
Šventa Laisvė, amžiais būk gyva!

Broli, sese, duok rankas ir širdį,
Susijunkim pynėje vienoj.
Tautos šauksmą miškai, upės girdi
Ir žvaigždė padangėj mėlynoj!

Štai trispalvės dega mūs delnuose, —
Ką gi jaučia sielos — išsakyk...
Kankiniai prabyla sutemose
Tūkstančiai liepsnelių pirmąsyk!..

Kilimėliais plazdantios ugnelės, —
Partizanų širdis aš girdžiu...
Naujais kryžiais ženklins jų eilės,
Pakelėm ir pamiškėm gudžiom...
1989

Petys petį rėmė ištvermingai
Nemunėlio, Dauguvos krantuos —
Ir „Lietuva brangi“ iškilmingai
Nuskambėjo šlaitais Lietuvos.

Visi paukščiai laime spinduliuoti
Neša skambų Himną ant sparnų.
Viešpatie, Tau norim padėkoti, —
Nusilenkt berželiais ateinul...
1989

TU GYVA

Lietuva, ar girdi, tavo vardą jie šaukia,
Lietuva, tavo šventojo kraujo vaikai.
Ir sustoję beržai pakeliuos tebelaukia,
Kuomet naktys prašvies, pasišalins rūkai.

Lietuva, tu gyva iš kančių ir sunkybių,
Iš bedalių mirčių ir ledinių speigų.
Dejones tavo neša uldėjimai upių,
Dvidešimtojo amžiaus tragizmo laiku...

Lietuva, ar girdi — žemė šaukia po kojų,
Akmenėlis sustingęs, ramunė balta.
—Dieve, gelbėk tėvynę nuo priešų, pavojų, —
Tavyn kyla viltinga tylioji malda.

Naujas iššūkis Amerikos lietuviams

Paul Goble

„Amerikos Balso“ vyresnysis direktoriaus patarėjas

1991 m. gegužės mėnesį aš turėjau garbę pirmą kartą nuvykti į Lietuvą, kaip vienas iš JAV senatorių grupės, besilankančios Baltijos valstybėse. Paskutinę naktį Vilniuje mes pietavome su keliais prezidento Vytauto Landsbergio vyriausybės pareigūnais. Besibaigiant pietums, man buvo suteikta proga pasakyti, ką jaučiau savo širdyje. Aš užsiminiau, kad daugelis pobūvio dalyvių, be abejo, domisi, dėl ko aš, amerikietis, neturintis nei lašelio baltiško kraujo gyslose, pasiryžau remti Baltijos kraštų siekius.

Atsakymas iš tikrųjų buvo paprastas: tais sunkiaisiais 1990 ir 1991 m. mėnesiais, lietuviai, latviai ir estai buvo tarytum tikrieji amerikiečiai, o mes, kurie turėjome laimės gimi JAV-se, dažnai pamiršdavome, kas mes esame.

Tai dabar paminiu, norėdamas atkreipti dėmesį, kad Amerikos lietuviai dažnai atsisiranda panašioje padėtyje ir turi būti tiek Lietuvos, tiek ir savo naujosios tėvynės — JAV — idėjų bei idealų gynėjai. Ilgais, tamsiais sovietų okupacijos metais Amerikos lietuviams teko pagrindinis vaidmuo išlaikyti gyvą viltį. Be Amerikos lietuvių veiklos nebūtų šiame krašte įtvirtinta okupacijos nepripažinimo politika, be daugelio Amerikos lietuvių sunkaus darbo praityje ir dabartyje toji Amerikos politika nebūtų tapusi vilties švyturium lietuviams Lietuvoje.

Nereikia stebėtis, jog, sovietų okupacijai pasibaigus, daugelis Amerikos lietuvių tikėjo, kad jų darbas taip pat buvo baigtas. Juk tai, ką jie per daugiau kaip 50 metų atliko, reikalavo tiesiog heroiško pastangų. Šalia to, dar buvo jaučiama skaudus nuomonė, kad lietuviai Lietuvoje jautėsi pakankamai stiprūs patys puoselėti savo tėvynės ateitį, o diasporos talka jiems nebuvo reikalinga ar pageidaujama.

Dėl tos priežasties daug Amerikos lietuvių aplamai atsisakė visuomeninės veiklos arba ją sumažino. Tą galima pastebėti iš mažėjančio laikraščių prenumeratorių skaičiaus ir vis mažiau besijungiančių į organizuotą visuomeninę veiklą.

Praslinkus dešimtmečiui, tas pasitraukimas iš visuomeninio gyvenimo pavojingai gausėja. Galima tvirtinti, kad Lietuva tikrai šimet taps NATO nare, tai žingsnis, kuris, daugelio nuomone, pagaliau jau užtikrins nepriklausomybę ir saugumą. Vilnius ateinančių kelių metų bėgyje greičiausiai bus pakviestas

įsijungti ir į Europos Sąjungą. Tai dar vienas žingsnis, vedantis Lietuvą į europietiško pasaulio, iš kurio ji jėga buvo sovietų išplėsta 1940 metais.

Be abejo, abu šie įvykiai bus verti džiaugsmo. Aš tikrai sveikinsiu jų išsipildymą. Bet jie Lietuvai neužtikrina „istorijos pabaigą“. Dar Lietuvos, o juo labiau Amerikos lietuvių, laukia rimti iššūkiai. Ir šios nepriklausomybės sukakties proga mes turime žvelgti dviem kryptimis tuo pačiu metu: į praeitį ir ateitį. Aš noriu pasakyti jums nelabai malonią žinią, kad didžiausi iššūkiai gali iškilti kaip tik ateityje, todėl visi mes, kuriems rūpi Lietuva, galbūt turėsime pasidaruoti sunkiau, negu bet kuomet praityje.

Sovietinės praities šešėlis

Sovietinė Baltijos šalių okupacija tebetiesia savo šešėli ant politinių Maskvos išskaičiavimų ir taip pat ant daugelio lietuvių įsitikinimų, todėl Amerikos lietuviams tenka ypatingas vaidmuo: tuos visus šešėlius sunaikinti.

Daugelis Maskvoje tebetiki, kad Rusija turėtų vaidinti pagrindinį vaidmenį Lietuvoje. Rusų pasisakymai pastarojo dešimtmečio laikotarpiu verčia manyti, jog nedaug kas Kremliuje arba Rusijos užsienio ministerijoje tiki, kad Lietuvai turėtų būti leidžiama daryti savus sprendimus. Per tą laiką Maskva panaudojo įvairias priemones — ekonominius spaudimus, kai kurių Lietuvos elito asmenų korupciją, nuolatinius priekaištus dėl žmogaus teisių pažeidimų ir praityje turėtų ryšių su naciais. Vis akivaizdesni ženklai rodo, kad prez. Valdimir Putin yra net griežčiau nusistatęs šiomis spaudimo priemonėmis kontroliuoti lietuvių elgesį, negu jo pirmtakas Boris Jelcin.

Tačiau daug lietuvių Lietuvoje ir taip pat Amerikos lietuvių save ramina mintimi, kad, nepaisant kokias priemones Maskva vartojo (ir tebevartoja), besistengdama sukludyti Lietuvai tapti NATO ir Europos Sąjungos nare, jai ši kampanija visgi nepavyko. Todėl tuos spaudimus galima ignoruoti. Tokios išvados yra nepateisinamos. Skaudus faktas yra tai, kad nei NATO, nei ES narystė nesustabdyt Maskvos nuo šios taktikos panaudojimo ateityje. Nei viena čia minėtų institucijų nėra tam sukurta ir nei viena negali tarnauti kaip stebuklinga apsauga nuo šių Rusijos veiksmų. Iš esmės kaip tik dėl to, kad narystė su-

teiks Vilniui daugiau veiklos galimybių, bent kai kas Rusijoje gali šias priemones panaudoti ir dažniau, ir veiksmingiau.

Praeityje Amerikos lietuviai imdavosi iniciatyvos atkreipti pasaulio dėmesį į tokius veiksmus. Nemanau, kad perdėsiu sakydams: jeigu nebūtų buvusios lietuvių diasporos, sovietų valdžia būtų daug ilgiau gyvavusi, negu gyvavo. Todėl dabar kaip tik svarbu, kad Amerikos lietuviai vėl imtųsi tvirtos akcijos užtikrinti, kad Lietuva nenukentėtų nuo tokių Maskvos manipuliacijų. Dabar reikalinga ne vien priminti Vakarams, bet įtikinti kad žmonės Lietuvoje, kad jie taip pat suprastų, kokios gali būti tų manipuliacijų pasekmės.

Ši antroji paskirtis yra juo svarbesnė, nes sovietų okupacijos šešėlis dar tebetemdo daugelio Lietuvoje gyvenančiųjų sąmonę. Prieš pusšimtį metų, knygoje *The Captive Mind* Czeslaw Milosz apibūdino komunistinės sistemos poveikį savo aukoms. Jis rašė apie „laimės piliulę“, kuri užnuodydavo protus ir sužlugdydavo laisvą valią daugeliui komunistiniame režime gyvenančių. Žmonės, priversti tą piliulę nuryti, prarasdavo moralės principus ir asmeniską atsakomybę, kuri yra visų moralės veiksmų pagrindas. Deja, tos piliulės įtaka žmonėms, kaip mes dabar jau labai gerai žinome, veikia dar ilgai po to, kai tankai ir visa komunistų partija išnyko.

Lietuva išliko, nes jos žmonės turėjo tikėjimą, turėjo katalikišką moralę, ir dėl to, kad užsienyje gyveno ypatingi jos rezervai — diaspora. Lietuvos išlikimas aiškiai įrodo, kad komunistinė „laimės piliulė“ ne visuomet veikia ir jos poveikis ne visuomet ilgai tęsiasi. Bet visgi daug lietuvių buvo ir tebėra stipriai tos piliulės paveikti. Tai parodo jų veiksmai, remiant buvusius komunistus, noras, kad kažkas kitas imtųsi atsakomybės dėl jų gerovės, pasyvumas, kai susiduriama su iššūkiais.

Amerikos lietuviai vaidino pagrindinį vaidmenį, kovodami su tomis komunistinėmis praieities nuosėdomis. Jie (taip pat ir mes) gali vėl būti didžiuliais vaidmeniu, kurį atliks čia ir pačioje Lietuvoje. Gali didžiulius ypaty inau, kurį Lietuvai atidavė čikagietis Valdas Adamkus, daug prisidėjęs ir dabar prisidedantis, kad Lietuva atsikratytų praieities.

Tačiau tie iššūkiai, su kuriais jis susiduria, yra įtikinantis priežastys, dėl ko Amerikos lietuviai neturi nu-

leisti rankų, turi būti pasiryšę liudyti ir lietuviams, ir amerikiečiams, kas jau pasiekta jų valstybėje ir ką dar reikia ateityje pasiekti. Niekas kitas jums to nepadarys, tik jūs patys.

Paul Goble.

Vidos Kuprytės nuotrauka

Geografijos sugrįžimas

1989-1991 m. įvykiai, kuriuos mes visi su džiaugsmu išgyvenome ir kurių niekuomet nepamiršime, visgi istorijos proceso neužbaigė. Tačiau jie sugrąžino geografiją ir tarptautinio politinio gyvenimo centrą. Praėjusiame šimtme-tyje vykusios ideologinės grumtynės buvo sumažinusios geografijos svarbą daugelio tarptautinės politikos formuotojų sąmonėje. Tiksliausiai šį supratimą išryškino prezidentas Kennedy, kai savo inauguracijos kalboje pareiškė, kad amerikiečiai „eis visur ir mokės bet kokią kainą“. Po pernai metų rugsejo 11-osios mes vėl pamatėme, jog galbūt teks eiti į nenumatytas vietas ir mokėti aukštą kainą, kad nugalėtume iššūkius, kurie prieš mus atsistoja.

Bet, nepaisant ypatingų Amerikos sugebėjimų panaudoti jėgą kone kitoje pasaulio pusėje, pastaroju dešimtmėčiu daugumas diplomatų vėl pradėjo mąstyti geografinėmis sąvokomis, vertinant valstybes pagal sritis, kuriose jos randamos. Galbūt pats ryškiausias to įrodymas yra Rusijos pareiškimai apie „artimajį užsienį“, kurio valstybės yra „naujai nepriklausomos“.

Visos valstybės turi kaimynus, bet tik Rusija turi „artimą užsienį“. Tai terminas, kuris nušviečia daugelio rusų pažiūras, kad sovietų sferoje buvusios šalys, įskaitant okupuotas Baltijos valstybes, yra arba ir toliau turėtų būti Rusijos įtakos sferos dalis. Vien nuomonė, kad valstybės, kurios jau nepriklausomai gyvena dešimt metų — Lietuvos atveju, beveik šimtmetį — yra „naujai nepriklausomos“, yra ne tik įžeidžianti, bet ir pavojinga.

Amerikos lietuviai gali suvaidinti vertingą vaidmenį, parodydami, kokie įžeidžiantys ir pavojingi tie terminai yra dabartiniame pasaulyje, kuris mąsto vis labiau geografinėmis, arba geriau sakyti, geopolitinėmis sąvokomis. Ir jiems tai įmanoma padaryti, nes gali kalbėti ir kaip lietuviai, ir kaip amerikiečiai.

Nepriklausomybės dar nepakanka

Vos už kelių metų Lietuva minės šimtąją savo modernios valstybės sukaktį. Iki to laiko Lietuvos vystymasis gali pasukti vienu iš trijų kelių: į modernią europietišką valstybę, į „artimo užsienio“ šalį arba į apbrėžtą ir izoliuotą visuomenę Europos pakraštyje. Visų pirma, jeigu Lietuva visiškai įsijungs į vakarietiškas institucijas ir vėl taps viena pagrindinių veikėjų Europoje, nugalėdama sovietų palikimą savo krašte, jeigu ji turės gerai organizuotą laisvosios rinkos ekonomiką ir demokratine politinę sistemą, tuomet ji bus išpildžiusi pažadą, padarytą 1990 metais.

Bet antrasis ir trečiasis kelias nėra toks patrauklus. Jei Lietuva pasiliks dominuojama „artimo užsienio“ sindromo, jei ji tikės, kad tebėra Rusijos sferos įtakoje ir jos žmonės neįstengs atsikratyti sovietų okupacijos šešėlių, tuomet lietuvių tauta bus neįpildžiusi savo pažado nepriklausomybei, nors būtų ir NATO, ir Europos Sąjungos nare.

Jeigu Lietuva taptų atsiškyrusi bei izoliuota, jeigu joje klestėtų kraštutiniai svyravimai — į kairę ir į dešinę (tie reiškiniai juk gali turėti ir vidaus, ir užsienio šaknis), tuomet 1989 ir 1990 m. svajonės išnyks, o Lietuvos galimybės pasidarys dar blankesnės.

Deja, kadangi Lietuva yra maža valstybė, ji ne visuomet turi visišką laisvę pasirinkti savo ateitį. Tačiau Lietuva turi jėgą, kurios daug šalių stokoja: tai didelė ir pasiaukojanti diaspora, galinti padėti savo tautai ne tik išlikti, bet ir tapti valstybe, kuria visi galėtų didžiulius; valstybe, kuri ne vien nepriklausoma, bet tikrai nepriklausomybės verta; kuri yra ne tik Europos dalis, bet pripažįstama kaip viena Europos vadovų — valstybė, kuri gali būti tikra JAV partnerė.

Aš tikiu, kad Amerikos lietuviai gali padaryti svarbų įnašą tokiai savo tautos atečiai. Bet turime nepamiršti, kad grėsmės Lietuvos atečiai yra tikros. Amerikos lietuviai turi veikti, kaip veikė praieityje, kad užtikrintų Lietuvai sulaukti 100-ojo gimtadienio, ir kad tas gimtadienis būtų laimingas.

Paul Goble kalba, pasakytą ALTo ruoštoje Lietuvos Nepriklausomybės šventėje 2002 m. vasario 10 d. Maria gimnazijos auditorijoje, Čikagoje.

*Kalboje išreikštos mintys yra vien paties Paul Goble, nebūtinai atitinkančios „Amerikos Balso“ arba JAV vyriausybės nuomonę.

Lietuva, tu gyva ežerėliais ir gojais,
Prašydėjus žibutės melsva akele.
Neveltui, motinėle, tiek amžių aukojais, —
Laisvai plazdant sparnais, mes budėsim šalia.
1991 m.

Pabaltijo universiteto profesorių ir studentų grupė 1949 m. rudenį. Pirmoje eilėje iš kairės: prof. Saldukas, J. Montvila, B. Saldukienė, prof. Šimoliūnas, prof. Viktoras Biržiška, dr. Bindakys, prof. Frankelis, prof. Vaclovas Biržiška, prof. Arminas, kapelionas Krasauskas. Iš visos studentų-studencijų grupės yra likę tik vienuolika.

Pabaltijo universitetas laiko tėkmėje

Pranas Jurkus

Šiomet sueina penkiasdešimt šešeri metai nuo universiteto įkūrimo. Daugiau kaip pusė šimtmečio. Žvelgiant į laiko rodyklę, tai didesnė žmogaus amžiaus dalis. Metam skriejant, mažai kas mūsų visuomenėje tą neeilinį įvykį beprisimena. Tik tie, kurie šį istorinį laikotarpį patys išgyveno ir jame dalyvavo: profesoriai, studentai arba steigėjai. Buvusiems dalyviams neleistina užmarštin nusišalinkti to didžio fakto — Pabaltijo universiteto garbingos egzistencijos.

Pabaltijo universitetas (Baltic University) buvo įkurtas 1946 metų kovo 14 dieną Hamburge, Vokietijoje, antrojo Pasaulinio karo įvykių pasekmėje. Pabaltijo kraštam gresianti antroji sovietų okupacija privertė šimtus tūkstančių estų, latvių ir lietuvių pasitraukti iš savo gimtojo krašto į Vakarus. Tarp jų — šimtus profesorių, mokslininkų bei tūkstančius studentų. Karo pabaigoje susiklosčiusi pokarinė tarptautinė atmosfera, nesuteikė pabėgėliams jokios vilties ar artimos perspektyvos grįžti atgal į savo kraštus, į normalų pokarinį gyvenimą, pradėti, tęsti ar baigti nutrauktą mokslą. Pokario Vokietijoje tuo metu buvo didelė maišėtis. Kraštas buvo alijantų okupuotas ir padalintas į keturias zonas: amerikiečių, anglų, prancūzų ir rusų. Baltai pabėgėliai buvo susispietę daugiausia vakarinėse zonose, nes rusų okupuotoje zonoje pabaltiečiams gyventi nebuvo įmanoma. Ten pasilikus, grėsė tiesus kelias į Sibirą. Padėčiai nusistovėjus, pabėgėliai būrėsi į stovyklas, daugiausia buvusiose kareivinėse, perpildytose visokio plauko pabėgėlių, kurie laukė progos grįžti į savo paliktus kraštus. Pabaltiečiai šių sąvonių neturėjo. Jų likimas buvo neaiškus, nedaug vilties greitai laiku sugrįžti. Likimo pri-

versti, stovyklose bematant kūrė vaikų darželius, pradžios mokyklas bei gimnazijas. Tuo tarpu studijuojančio jaunimo būklė buvo ribota. Krašto okupacijos karinė valdžia buvo uždraudusi vokiečių universitetams priimti daugiau kaip 10 proc. pabėgėlių studentų. Todėl retam pabaltiečiui buvo pasitaikiusi proga įstoti ir tęsti ar pradėti studijas vokiečių universitetuose.

Pabaltiečių išeivijos tautybų veiksniai atskirai ir kartu suko galvas, kaip suteikti jaunimui sąlygas tęsti nutrauktą mokslą. Būta daug posėdžių ir diskusijų. Pirmieji sujudo latviai. Britų zonoje jų buvo dauguma. Latvių profesorių idėja buvo atkurti Rygos universitetą testinumą. Tačiau prieita nuomonės, kad pabaltiečiam reikia steigti vieną projektą: visų trijų tautų mokslo instituciją. Pradžioje buvo galvota įsteigti tik aukštųjų mokslų įstaigą, kur nors prie vokiečių universiteto. Pagaliau susidariusi pabaltiečių akademinė kursų organizacijos komisija 1945 m. spalio 15 d. konstatavo, kad britų zonoje gyvena apie 168 pabaltiečiai profesoriai, yra 1,329 studentai. Remdamasi šiais duomenimis, komisija padavė prašymą karinei valdžiai duoti leidimą įsteigti „Akademiškus kursus Pabaltijo tautų pabėgėliams“. Tuo metu karinėje valdžioje dirbusieji anglų akademikai tam pritarė ir jau 1945 m. spalio pabaigoje Anglijos užsienio ministerija leido įsteigti Baltic University, (estiškai — Balti Ulikool, latviškai — Baltijas Universitate ir lietuviškai — Pabaltijo universitetas). Universiteto tautiniai vardai buvo kiekvienos tautybės profesorių sukurti, pagal jų nutarimą ir priimtą tautoje to žodžio vartojimą.

Universiteto administracinis kūrimasis vyko sparčiai. 1946 m. sausio 9 d. sudarytas, ir visų trijų priimtas, Pabaltijo

universiteto statutas nustatė universiteto eigą ir sudėtį. Buvo numatyti 8 fakultetai su 24 padaliniais. Kiekvieno fakulteto valdyba sudaroma iš vieno latvio, lietuvių ir esto profesorius, kurie paruošia fakulteto mokymo planą, vėliau integruojamą į bendrą universiteto programą. Tačiau viskam buvo reikalinga karinės valdžios ir materialinės globos organizacijos UNRRA (United Nations Relief and Rehabilitation Administration) pritarimas. Visi pabėgėliai ekonomiškai priklausė šiai organizacijai, taigi ir universitetui pateiktas mokymo planas, profesorių bei studentų gyvenimo patalpos, mokymo įrankiai, knygos priklausė nuo UNRROs dosnumo sąlygų.

Žinant pokario pabėgėlių gyvenimą Vokietijoje, naujai įkurtas Pabaltijo universitetas galbūt buvo pats neturtingiausias pasaulyje. Visko trūko: maisto, mokslo priemonių, patalpų, tik neturėjo pasišventimo ir entuziazmo, tiek profesorių, tiek studijuojančių tarpe. Pirmuoju universiteto prezidentu buvo išrinktas latvis prof. F. Gulbis. Rektorais buvo išrinkti estų prof. dr. Opik, latvių prof. dr. Dunsdorfs ir lietuvių prof. Vladas Stanka, vėliau tapęs prezidentu. Kiekvienam fakultetui buvo paskirtas dekanas ir du prodekanai, iš kiekvienos tautybės po vieną.

Universiteto įkūrimas buvo trijų tautų solidarumo ženklas, kad mes, nors tremtyje, nepasiduodame brutaliai despotui ir siekiame savo kraštam laisvės. Ši aukštojo mokslo įstaiga suteikė galimybę ir sąlygas jaunimui studijuoti, mokymo personalas galėjo tęsti savo profesinius tyrinėjimus ir skaityti paskaitas.

Pirmosios paskaitos prasidėjo 1946 m. kovo 14 d. Hamburge. Pabaltijo universitetas (PU), pradėjęs sėkmingą

savo darbą, buvo sukaupęs stiprų mokomojo personalo branduolį. Jį sudarė patyrę Lietuvos, Latvijos, Estijos ir kitų universitetų dėstytojai-mokslininkai. Pirmą semestrą Pabaltijo universitete dirbo 125 dėstytojai, mokėsi 999 studentai. Gausiausias buvo medicinos fakultetas su 120 studentų. Architektūrą ir inžineriją studijavo 155, ekonomiją ir teisę 150, filologiją — filosofiją 149, žemės ūkį 112, chemiją 98, mechaniką 88, matematiką 27.

1947 metais, universitetui persikėlus į Hamburgo priemiestį Pinneberg, buvo priskaičiuojama apie 1,027 studentai, manoma, kad dar apie 1,000 laukė karinės valdžios leidimo persikelti iš kitų zonų ar net kitų vakarinės Europos kraštų. Oficialus Pabaltijo universiteto imatrikuluotų studentų skaičius buvo 2,005. Iš jų 1,200 latvių, 545 lietuvių ir 260 estų. Bendrai 66 proc. buvo vyrai ir 34 proc. — moterys. Universitete mokslo programa buvo aukštai pastatyta ir nė kiek nesiskyrė nuo kitų Europos universitetų. Iš eito mokslo stažas buvo užskaitytas kituose universitetuose, net ir persikėlus į JAV, įstojusieji gavo užskaitas.

Nepaisant įvairiausių administracinių sunkumų ir trūkumų, jau nuo pat universiteto įkūrimo pradžios valdybai teko nepertraukiamai kova dėl universiteto egzistencijos. Išorinis, politinis spaudimas stipriausiai iš Rytų ir jų prietarų, nesiliovė savo neigiamą propagandą. Vis dėlto pasisekdavo surasti įtakingus užtarėjus, kurie ne kartą išgelbėjo universitetą egzistencijai. Tai akivaizdžiai patvirtina, kad per 9 semestrų laikotarpį universitetas turėjo 11 skirtingų pavadinimų. Iš tikrųjų buvo smarkiai kovota ne vien už universiteto egzistenciją, bet ir už jo vardą. Bet jis, Baltic University, išsilaikė iki pabaigos.

Kai antro semestro gale universitetas buvo perkeltas į Pinnebergą, iš dalies tikėtasi, kad galų gale galės ramiai tęsti darbą, bent kurį laiką be kliūčių. Ir tiesa, su mažais išoriniais incidentais, spaudimas universitetą uždaryti arimo, paskaitos vyko sparčiai ir tvarkingai. Visos tos kovos betgi nė kiek netrukdė akademinio lygio nei studentų organizacijų veiklos. Studentai buvo susispietę į įvairias organizacijas, korporacijas ir fakultetines draugijas. Lietuvių tarpe veikė ateitininkai, skautai, šviesininkai ir kt. Latviai ir estai buvo atgaivinę savo studentų korporacijas bei jų tradicijas. Susiorganizavo ir bendros pabaltiečių grupės; leidinio *Scientiae et Artibus* redakcija, mišrus studentų choras, lygiagrečiai veikė ir lietuvių studentų meno ansamblis, vėliau vyrų choras, Vlodo Ivanausko dainavimo klasė. Ypač sportas turėjo didelę trauką studentų tarpe ir draugiškose varžybose su latviais bei estais. Išpūdingi būdavo *initium* ir *finis semestri* renginiai. Semestrų pradžia prasidėdavo fukų krikštynom. Žodžiu, vyko visapusiškas tradicinis studentiškas gyvenimas.

Bet Pabaltijo universiteto ateitis, kaip jau nuo pirmųjų jo įkūrimo dienų, amžina kova už jo vardą ir pačią egzistenciją, nedavė daug vilčių. Prasidėjus masinei emigracijai į JAV, keičiantis materialinės globos organizacijom — iš UNRROs ir IRO — jau buvo aiškūs ženklai, kad tolimesnis universiteto gyvavimas ir dar-

bas Vokietijoje eina prie galo, be ateities perspektyvos. Profesoriai ir studentai ieškojo būdų užsitikrinti sau geresnę ateitį. Pagaliau sąjungininkų karinė valdžia privertė universitetą darbą nutraukti. Nors profesūra ir administracija su didele energija ieškojo būdų ir stengėsi perkelti universitetą į kitą valstybę „Westward akcijos“ rėmuose, bet nepavyko.

1949 m. rugsėjo 30 dieną po trejų su puse metų ir 9 intensyvaus darbo semestrų Pabaltijo universitetas baigė savo egzistenciją. Universiteto turto dispozicija jau buvo iš anksto suplanuota. Inventorius buvo suskirstytas į tris grupes: universiteto mokomojo personalo bendra nuosavybė, UNRROs turtas ir Kauno universiteto nuosavybė. (Kam ir kaip turtas teko, prof. Jonas Puzinas, leidinukas PU Chicago, IL 1976 m.). Mokymo personalui ir studentams buvo leista kurį laiką pasilikti esamose patalpose, nors jų dalį beveik prievarta perkėlė į kitas, apie Hamburgo miestą esančias, pabėgėlių (DP) stovyklas. Iš IRO (International Refugee Organization) materialinės globos likusieji buvo pervesti į vokiečių socialinę globą.

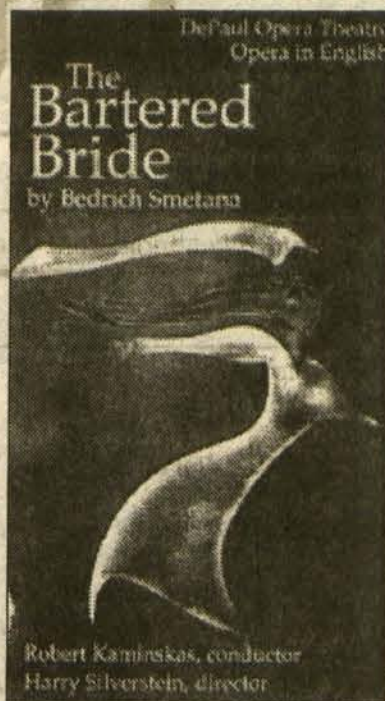
Prisimenant Pabaltijo universiteto nuopelnus, pirmiausia turėtų būti aukštai įvertinta kūrėjų idėja ir tos idėjos įgyvendinimas. Daugelis dėstytojų paliko savo darbus, gautas algas ir papildomas normas pabėgėlių stovyklose. Kai kurie ilgus semestrus atsiskakė viliojančių pasiūlymų dirbti gerai apmokamose mokslo ir tyrinėjimo institucijose užsienyje. Jie buvo pasišventę palikti su tautiečiais studentais skurdžiose patalpose, bet studentų labui. Antra, įnašas mokslo srityje gausus. Pabaltijo universiteto gyvavimo metais per 9 semestrus profesoriai ir dėstytojai sugebėjo duoti apie 60,000 paskaitų. Rotatorium ar fotografijos metodais buvo padauginta apie 80 paskaitų kompleksų bei mokslui knygų. Be to, dėstytojai ir toliau tęsė mokslinius darbus. Su antrašte *Contributions of the Baltic University* išleido 67 darbo rezultatus ir juos išsiuntinėjo į 250 universitetų. Šitie darbai, nors jau apnešti laiko dulkelėmis, ir dabar liudija kadaise veikusio universiteto vardą.

Itin svarbi trijų Pabaltijo tautų solidarumo puoselėjimo idėja, bendradarbiavimo ir gyvenimo momentas suvedęs intelektualinį jaunimą, profesorius ir administraciją darniam vieningam tikslui. Tai momentas, kuris neturėtų palikti nepastebėtas, vienintelis ir nepasikartojantis toks įvykis pabaltiečių istorijoje. Tai akivaizdus pavyzdys, kuriuo turėtų pasekti dabartiniai Baltijos kraštų visuomenininkai.

Nemažas nuopelnas teko ir išeivijos studentijai. Kitu atveju ji būtų merdėjusi pabėgėlių stovyklose. 76 studentai baigė studijas. Iš jų 52 padarė diplominius darbus ir gavo mokslo laipsnius, 24-ies nepasisekė užbaigti, tačiau gavo pažymėjimus, kad yra išlaikę egzaminus. Jie vėliau be kliūčių panaudojo užskaitas kituose universitetuose. Studijas baigė 53 latviai, 17 lietuvių ir 6 estai. Šimtai nebaigusieji stengėsi rasti galimybių įstoti į vokiečių universitetus ar aukštąsias mokyklas. Išemigravusieji ieškojo būdų tęsti pradėtas studijas.

Taigi, nebaigusieji vis dėlto tapo akademiškai pasiruošę, apsitrynę, praplėtę savo žinių akiratį, paliešti akademinio gyvenimo, su entuziazmu siekė tolimesnių sąlygų mokytis ir baigti. Ir iš tikrųjų, dauguma buvusių PU auklėtinių, baigė mokslus kituose universitetuose, kur juos likimas nubloškė. Laikas bėgo, tačiau praleistos, nors ir neilgos, studijų dienos paliko gilius pėdsakus studijavusiųjų atmintyje.

Universiteto prisiminimai ir draugystės nenutrūko. Buvę profesoriai, studentės ar studentai, kur jie bebūtų, Pabaltijo universiteto įsteigimo dieną, kovo 14-ją, kiekvienais metais prisiminė. Ypač gražiai buvo paminėta PU 30 m. įsteigimo sukaktis ir džiaugsmingai sutikta prof. Jono Puzino parašyta Pabaltijo universiteto knyga. 1991 metais iškilmingai paminėta 45 metų nuo įsteigimo sukaktis. Lietuva laisva! Su džiaugsmu minėtos šios abi sukaktys. Laikas negalėtingai ritosi į priekį. Artinosi pusšimčio jubiliejus. Savanorių būrelis, pasivadinęs „Dešimtuku“, ketletą kartų suėjęs, apsvaustęs, nutarė 1996 m. kovo 17 d. Jaunimo centre, Čikagoje, surengti sukahties minėjimą. Minėjime dalyvavo kviešti visuomenės veikėjai, mokslo įstaigų atstovai, apie trisdešimt buvusių studentų/tų ir svečių. Ta proga buvo pa-

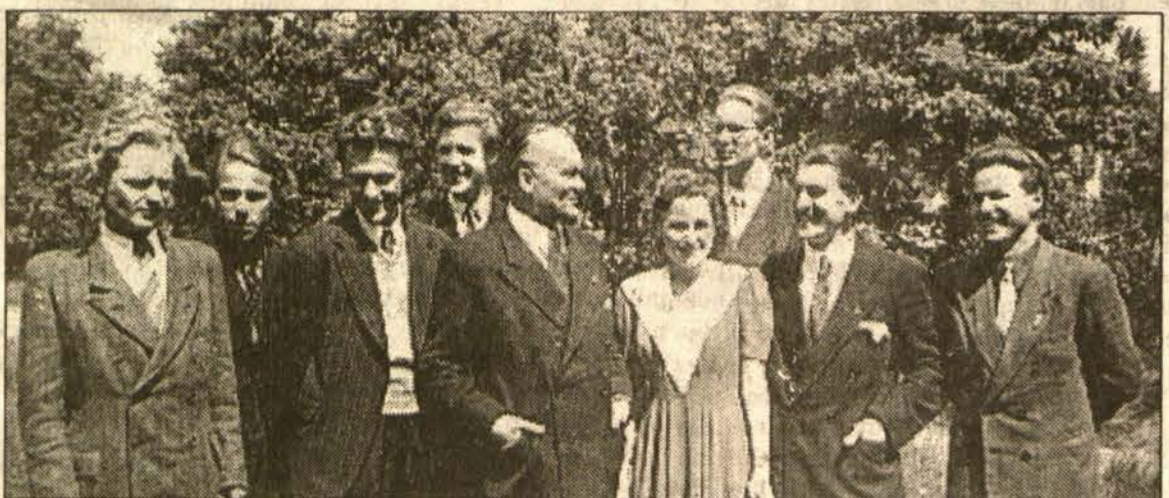
Muz. Arūnas (Robertas) Kaminskas diriguos Bedrich Smetana operą „Parduotoji nuotaka“ (The Bartered Bride) penktadienį, kovo 15, šeštadienį, kovo 16 — 7:30 v.v., sekmadienį, kovo 17 d., 2 v. p.p., DePaul universiteto Merle Ruskin Theatre, 60 E. Balbo Dr., Chicago. Operą stato DePaul Opera Theatre. Bilietus galima užsisakyti tel. 312-922-1999.

ruoštas leidinukas *Baltic University 1946-1949*. Jame yra daug istorinės medžiagos apie PU.

Nuo to laiko kiekvienais metais būna atitinkamai paminėta PU įkūrimo sukaktis. Taigi, ir šiais metais kovo 14 d. yra rengiamas Pabaltijo universiteto įsteigimo 56-ųjų metų jubiliejaus minėjimas Čikagoje, „Seklyčioje“, 12 val. Kaip įprasta, bus bendri pietūs ir prideranti dienotvarkė. Tikimasi sulaukti keleto kolegų iš toliau, seniai nematytų anksčiau nepabūvusių. Bus gera proga pasišaurinti vienas kitam į veidą, atpažinti bei atnaujinti seną draugystę. O svarbiausia — palaikyti tęsiamą tradiciją — atiduoti pagarbą buvusioms mokslo institucijai, jos kūrėjams, prisiminti tuos, kurie jau yra iškeliavę į Amžinybę. Likusiųjų pareiga neįleisti šį istorinį įvykį užpustyti laiko dulkėmis. *Redde quod debes!*

Pabaltijo un-to sukaktuvinėje šventėje (iš kairės): Jonas Andrusis, Pranas Jurkus, Danutė Jankauskaitė-Eidukienė, prof. Vytautas Černius.

Solistas Vladas Ivanauskas su Pabaltijo un-to dainavimo studija. Iš kairės: muz. Jonas Švedas, Vytautas Narbutas, Skostas Ostrauskas, Edvardas Skiotys, sol. V. Ivanauskas, Birutė Kemėžaitė, A. Nikitinas, Albertas Snarskis, Pranas Jurkus (nuotr. iš 1949 m. gegužės 29 d.)

Pabaltijo un-to 50 m. sukakties minėjimo dalyviai (iš kairės): prof. Petras Gruodis, Valerija Baukaitė-Dailidienė, Romas Butkūnas, Onutė Tunkūnaitė-Budejienė ir Jurgis Bendikas.

Kaip gimė Vydūno fondas

Algirdas Stepaitis

Š.m. vasario 21 d. Čikagos Jaunimo centre — ypatinga šventė: Vydūno fondo 50-ties metų gyvavimo sukaktis. Turbūt ne vienas esame paglavoję ir kartais paklausę, kodėl šis fondas buvo įkurtas, kas jį įkūrė, kaip jis gimė? Norint atsakyti į šiuos klausimus, reikia grįžti į praeitį, būtent į laikotarpį po Antrojo pasaulinio karo. Reikia vėl grįžti į Europą, tiksliau sakančią, į Vakarų Vokietiją, į pabėgėlių stovyklas, išlaikomas Jungtinių Tautų Šalpos organizacijos — UNRRA, vėliau IRO. Tarp daugelio įvairių tautų pabėgėlių stovyklų, 1945 m. susikūrė ir lietuvių pabėgėlių stovyklos, kuriose įsisteigė daugiausia lietuvių mokytojų patangomis, lietuviškos mokyklos — pradinės bei gimnazijos. Kartu su jomis atgimė ir lietuviškos jaunimo organizacijos. 1946 m. pirmieji lietuviški gimnazijų abiturientai buvo priimti į vokiečių universitetus ir papildė ten jau studijuojančių lietuvių gretas. Tuomet prasidėjo atkūrimas ir studentų organizacijų, tarpe jų ir Korp! Vytis bei Studentų Skautų draugovės — SSD. Tuo metu Vokietijos universitetuose studijavo per 2,000 lietuvių studentų, iš jų skautų/skaucų 200. Studentų skautų ir skaucų organizacijos pirmiausia atskirė Pabaltijo universitete, Pinneberge, prie Hamburgo, o vėliau vokiečių universitetuose: Bonnos, Darmstadto, Eichstatto, Frankfurto, Freiburgo, Goettingeno, Hannoverio, Karlsruhje, Mainze, Stuttgarte ir Tuebingene. Tenka paminėti, jog Korp! Vytis ir Studentų skautų draugovė nutarė bendrai veiklai pagyventi, susijungti į Akademinių skautų sąjungą (ASS). Tai buvo įvykdyta 1947 m. liepos 17 d. Lietuvių skautų sąjungos suvažiavime Kasselėje. Tais pačiais 1947 m. surengtos dvi ASS stovyklos: vasaros stovykla Horneburge, prie Hamburgo, pavadinta Ragaine, ir žiemos stovykla Fischene, Bavarijos Alpių kalnų papėdėje.

1948 m. V. Vokietijoje buvo pravesta piniginė reforma, kuri labai paveikė visus studentus: pakeitus RM (Reichsmarkes) į DM (Deutschmarkes), dingo visos turėtos santaupos, nes kiekvienas asmuo gavo tik po 20 DM. Dėl to daugeliui teko nutraukti studijas ir ieškoti kitų pragyvenimo šaltinių arba emigruoti. Daug lietuvių pirmiausia išvyko į Kanadą, Australiją, Angliją, Belgiją, Pietų Ameriką ir vėliau į Jungtines

Amerikos Valstijas, kai 1948 m. JAV Kongresas pravedė naują, pabėgėliams pritaikytą, įstatymą. Dėl emigracijos ASS veikla Vokietijoje labai susilpnėjo, tačiau vis tik dar 1949 m. vasario 18-20 d. įvykusiame ASS suvažiavime, Scheinfelde, priėmė nutarimą studentų skautų/skaucų šalpos reikalui, įsipareigojant įsteigti šalpos fondą. Taip pat nutarė stengtis, ir visuomet ir visur, padėti sergantiems ASS nariams, kurių buvo keletas sergančių džiova.

1949 metai pasižymi dar ir tuo, kad tai buvo tuo metu didžiausia emigracija į Jungtines Amerikos Valstijas, o tuo pačiu ir ASS skyriaus Čikagoje įkūrimo metai. Ne nuostabu, nes Čikaga — antroji Lietuvos sostinė.

Mūsų visų, naujai atvykusiųjų į JAV, pirmieji žingsniai buvo sunkūs, nes reikėjo susirasti darbą, butą, apsipirkti naujoje aplinkoje, pramokti anglų kalbą. Bet jaunystė viską nugalėjo ir liko dar laiko dalyvauti organizacijose. 1950 m. prasidėjęs Korėjos karas prarėto Korp! Vytis eiles, nes nemažai narių pasikvietė Dede Samas atlikti karo tarnybą. Net dvylikai Korp! Vytis narių, tik iš Čikagos, teko apsilankyti kario uniforma. Tačiau tuo pačiu padaugėjo galimybių, nepasauktiems į kariuomenę, gauti geresnius darbus. Daugelis, ypač studijavusieji inžinerijos mokslus, išsidarbino inžinerijos įstaigose. Taip pat atsirado galimybės tęsti nutrauktas studijas vakarinėse universitetų mokyklose. Pavyzdžiui, Illinois Institute of Technology (IIT) moksle geras būrys Korp! Vytis narių. Susitikę universitetuose bei grįždami autobusu namo, kalbėdavomės ne vien apie mokslą, bet aptardavom ASS veiklą ir planus ateitį.

1955 metų vasarą, rugpjūtio 18-20 d., buvo suauktas ASS suvažiavimas Clevelande. Jame dalyvavo gausus būrys ASS narių iš Čikagos. Tame suvažiavime buvo priimta eilė nutarimų, įskaitant ir steigimą Šalpos fondo, kuris remtų studijuojančius lietuvių studentus Amerikoje bei Europoje. Clevelando suvažiavimo dėka ypač sustiprėjo ASS skyriaus veikla Čikagoje. Tą patį rudenį, tuoj po metinės šventės įvykusiame ASS narių susirinkime Lietuvių auditorijos patalpose, Bridgeporte, svarstant šalpos reikalų klausimą, buvo nutarta su-ruošti pokylį gražioje salėje, idant gautą pelną galėtumėm paskirti šalpai, o gal ir vasaros stovyklos reikalams. Tad

sudarėme pokylio ruošimo komitetą, kuris tuoj ėmėsi darbą. Pirmiausia reikėjo surasti salę. Tai pavyko padaryti: gavome „Viking Ballroom“ prie 63-ios ir Halsted gatvių. Salė buvo netoli Bridgeporto ir Marquette Parko, tuomet daugiausia lietuvių gyvenamų apylinkių. Nutarėme tą pokylį pavadinti „kaukių baliumi“, nes jis buvo ruošiamas prieš užgavėnės, 1952 metų vasario 22 d.

Mūsų svečiai žavėjosi pokylio organizuotumu ir buvo labai patenkinti mūsų nuostabiomis paslaugomis. Jie dėkojo už puikų vakarą, kuris atnešė mums per 900 dol. gryno pelno.

Po šio renginio, 1952 m. kovo mėn. pradžioje įvykusiame ASS skyriaus susirinkime, Lietuvių auditorijos patalpose, svarstant pokylio pelno paskirstymą, buvo nutarta skirti 300 dol. auką šalpai ir tuo pačiu pasiūlyta perduoti tuos pinigus ASS valdybai, kad įsteigtų Šalpos fondą, tuo įvykdam ASS suvažiavimų Scheinfelde ir Clevelande nutarimus. ASS valdyba, susirinkusi posėdžiui 1952 m. kovo 23 d., įsteigė Šalpos fondą ir, gavę sutikimą iš dr. Vydūno, tuomet gyvenancio V. Vokietijoje, pavadino šį fondą „Lietuvių akademikų skautų dr. Vydūno vardo šalpos fondu“.

Taip pat reikėtų paminėti, kad ASS Čikagos skyriaus išde likusias lėšas buvo nutarta paskirti išsigijimui stovyklų inventoriui — palapinių, lauko virtuvės ir pan., rengiamai 1952 m. ASS vasaros stovyklai.

ASS stovykla įvyko 1952 m. liepos 4-7 d. Juozo Baciūno vasarvietėje, Tabor Farm, Sodus, Michigan. Tai buvo pirmoji ASS stovykla Amerikoje. Ji praėjo labai sėkmingai. Dalyvavo per 100 ASS narių iš ASS skyrių Amerikoje ir Kanadoje. J. Baciūnas, matydamas tokių gražų būrį jaunimo, pareiškė: „Jeigu senosios kartos Amerikos lietuvių tarpe būtų buvęs toks gražus jaunimo ryšys, kokią aš čia matau, tai mes būtume išlaikę lietuvių gyvą ir stiprią“. Korp! Vytis išrinko J. Baciūną korporacijos mecenatu.

Toje stovykloje taip pat pirmą kartą buvo paminėtas ir Šalpos fondas: „Šalpos bare pradeda veikti Akademikų Skautų dr. Vydūno vardo šalpos fondas studentams“.

Taigi, atsitiko taip, kaip Šv. Rašte parašyta: „Pradžioje buvo žodis, ir žodis tapo kūnu ir gyvenimo tarpe mūsų“. Dabar mūsų tikslas turėtų būti, kad tą žodį išgirstų ir Lietuva.

Tradicinį Vydūno fondo šakotį aukso jubiliejiaus šventėje 2002 m. vasario 24 d. svečiams pateikė Jūratė Variakojienė (kairėje) ir Milita Lauraitienė. Jono Tamulaičio nuotrauka.

Vydūno fondo sėkmingos veiklos paslaptis

Vytautas Mikūnas

Gražaus ir prasmingo darbo prisiminimai kelia pasitenkimo jausmus: darbo įdėta daug, bet ir rezultatai džiuginantys. Lietuvių labai investuota vienas milijonas iš nedidelio pusės milijono kapitalo. Kur yra Vydūno fondo sėkmingos veiklos paslaptis? Pradedami darba prieš 50 metų nusprendėme: 1. lėšas teiksime jas uždirbdami; 2. studentams teiksime tik paskolas studijų reikalams; 3. liuanistinių studijų studentams duosime stipendijas, kurių grąžinti nereikės; 4. visi darbai atliekami savanoriškai-neapmokamai.

Šie pagrindiniai nuostatai buvo vykdomi per 50 metų ir bus vykdomi toliau. Iš nedidelės 300 dol. aukos, Vydūno fondui įteiktos to laiko Korp! Vytis pirm. Juozo Ivanausko ir ASD pirm. Onos Ščiukaitės, išaugo vieno milijono dol. fondas. Vydūno fondo valdybos priimtas nutarimas pasitvirtino 100 proc. Kodėl, studijas baigę, advokatai, gydytojai, inžinieriai negali grąžinti visuomenei (VF) tai, ką jie pasiskolino profesijai išgyti? VF nariai nesikratė darbo ir 99 proc. paskolą gavusiųjų terminui atėjus, gautas paskolas grąžino, dažnai pridėdami ir auką fondo reikalams. Lituanistinių studijų studentai plačiai pasinaudojo teikiama stipendijomis. Didelė dalis jų yra žymūs darbuotojai lietuvių bei išlaikyti.

Pažvelkime į iškalbingas statistikos žinias:

200 asmenų gavo paskolą. Daugelis po kelis kartus per studijų metus. Didžiausia išmokėta paskola buvo 15,000 dol.

49 asmenys pasinaudojo stipendijomis, studijuodami liuanistiką Fordham, Kent, Illinois universitetuose arba kursuose.

208 studentai Lietuvoje gavo stipendijas per paskutinius 6 metus. Pirminybė buvo teikiama Sibiro tremtinių, laisvės kovotojų vaikams, aktyviems studentų ar visuomenės organizacijose.

Prieš trejus metus VF atkreipė dėmesį ir doktorantus ir magistrantūros studentus. Jiems buvo skiriami A.S.S. Garbės narių pažymėjimai po 1,000 dol. kiekvienam. Jos

buvo skiriamos taip: rašytojos Sofijos Čiurlionienės vardo Muzikos akademijoje; prof. Stepono Kolupailos vardo — Klaipėdos u-te; prof. Igno Končiaus vardo — Kauno Technologijos u-te ir Broniaus Kviklio vardo — Vytauto Didžiojo u-te. Premijos skiriamos konkurso keliu tiems, kurie pasiekė aukščiausių akademinių rezultatų, parodžiusiems ypatingą darbštumą ir sugebėjimus, priklausančius studentų organizacijai, dalyvaujantiems visuomeninėje veikloje. Premijų paskyrimus palankiai įvertino universitetai ir spauda.

Pasižymėjusieji istorikams paskirtos 5 Mykolo Žilinsko premijos. Čia VF nori tęsti paramą Lietuvos istorijos jauniems darbuotojams.

Vydūno fondo 50 sukakties minėjime 2002 m. vasario 24 d. Jaunimo centre korp. Vytis ir ASD vėliavos su palyda. Iš kairės: Jonas Variakojis, Vytenis Kirvelaitis, Ramunė Papartienė, Jėnifer Antanaitė ir Vida Brazaitytė. Jono Tamulaičio nuotrauka.

Kad studentas susidomėtų atskiromis aktualiomis temomis, skelbiami ir rašinių konkursai. Konkursų mecenatai yra prel. Juozas Prunskis, Kęstutis ir Erika Sidabrai. Konkursuose dalyvauja iki 140 studentų. Laimėjusiems išmokamos pinigines premijos. Konkursus sėkmingai pravedė fil. Vida Brazaitytė.

Lietuvos istorijos tyrinėjimuose ir leidyboje vyrauja didelis atsilikimas. Nuo 1939 metų ir prof. Antano Šapokos redaguotos istorijos, naujos Lietuvos istorijos reikėjo laukti iki 1999 m., kada, VF rūpestiu ir pastangomis, buvo išleistas prof. Edvardo Gudavičiaus Lietuvos istorijos pirmas tomas. Knygos leidimas truko septynerius metus, bet džiaugdamiesi galime pripažinti, kad tokios plačios istorijos nebuvo Lietuvos literatūroje. Darbai tęsiasi ir tikimės išleisti 2-ji ir 3-čiąjį tomą.

Pažymėtini ir dar kiti VF leidiniai istorinėmis temomis: Vydūno Septyni šimtmečiai vokiečių ir lietuvių santykių (vokiečių kalba), kuri buvo plačiai paskleista Europoje.

Aleksandro Merklio Didysis Varpininkas Vincas Kudirka;

Dr. Juozo Jakšto Nepriklausomos Lietuvos istorija; Jono Dainausko Lietuvos bei lietuvių krikštai ir 1387 metai (knyga sukelusi susidomėjimą naujai iškeltais klausimais).

V. Statkaus Lietuvos ginkluotosios pajėgos 1918-1940 m. Iš viso buvo išleista 20 knygų, dabar ruošiamos spaudai 3 knygos. Knygų leidimas yra gerokai nuostolingas, bet jų leidybą nusprendėme tęsti.

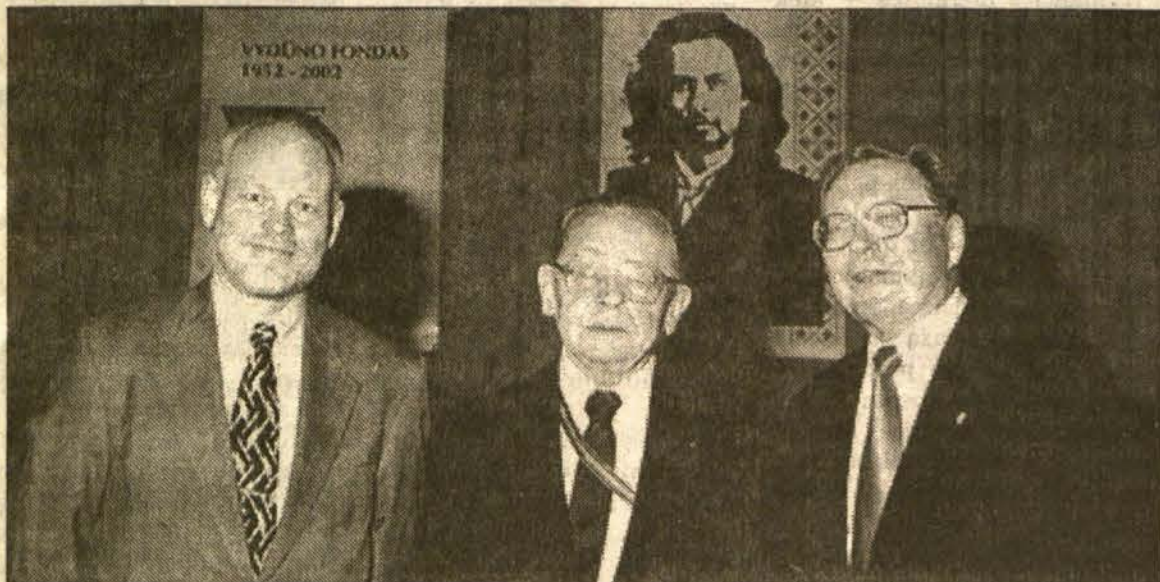
Reikia paminėti ir kitą šalpa liuanistinėms mokykloms, jaunimo organizacijoms, kitų leidyklų knygų leidiniams, spaudai. VF reikalavimai buvo griežti ir pinigų VF lengvai nedalino. Daugeliu atvejų ir jaunimo organizacijoms buvo duodama paskolas, kurias reikėjo VF grąžinti. Buvo laikomasi principo, kad kiekviena organizacija privalo pati išsilaikyti ir taip užtikrinti savo egzistenciją. Dabar tokie prašymai sumažėjo, nes kiti pinigų lengviau išduoda.

Sumažėjus prašymams, VF tenka rinktis kitus darbo būrus.

Negalima užmiršti kalėdinių atvirukų leidybos, kurią tęsiame nuo VF įsteigimo. Gautas pajamos yra didžioji VF pajamų dalis, užtikrinanti VF veikimą. Per visą laiką išleisdome 1,200,000 atvirukų. Pagalbon ateina lietuviai dailininkai, kurie nemokamai sukuria originalius, dažnai lietuviškomis temomis piešinius. Ypač esame dėkingi dailininkams už jų vertingą indelį. Daug metų VF labai sėkmingai padėjo dail. Ada Sutkuvienė, dail. Zita Sodeikienė ir kt. Su jų pagalba kalėdinių atvirukų leidybą ketiname tęsti.

Labai daug darbo ir kantrybės reikia pašvęsti atvirukų paruošimui pasiuntimui 1,200 adresatų. Adresus ir atsakomybę atlieka Leopoldas von Braun, Liudas Ramanauskas. Atvirukus tvarkyti visuomet atskuba: Irena Kairytė, Irma Laisvėnaitė, dr. Petras ir Aldona Rasučiai, Aldona Martienė, Dalia ir Algis Urbučiai, Sigutė ir Juozas Užupiai, Sigitas Miknaitis ir kiti. VF darbai ir jų apimtis plečiami. Įsteigėme Lietuvos laisvės kovotojų Juozo Milvydo, teisininko Edmundo Korzono fondus. Prof. Birutė Ciplijauskaitė įsteigė 2 fondus: savo tėvą Juozą dr. Ciplijauską pagerbti, ir kitą — ispanų kalbai studijuoti Lietuvoje bei Ispanijoje. Rašytojos Sofijos Čiurlionienės vardo konkursas savo veiklą plečia visuose Lietuvos universitetuose. Darbų apimtis didėja.

Visa tai padarėme ir darome, remėjų drąsinami ir remiami. Mūsų darbas nebūtų taip vaisingas, jei tam darbai nesiaukotų VF valdyba, kuri ištvėringai ir sėkmingai dirba. Dėkoju pirmininko pavaduotojams — Jūratėi Variakojenei ir Šarūnei Rimui, išdėtinui Liudui Ramanauskui, reikalų vedėjui Leopoldui von Braun ir sekretorei Militai Lauraitienei. Visų darbų vaisiais šiandien džiaugiamės ir ryžtames ateities darbams, kurie bus reikalingi Lietuvai bei lietuvių.

Vydūno fondo 50 m. sukaktuvinėje šventėje iš kairės: Lietuvos generalinis konsulas Čikagoje Giedrius Apuokas, Vydūno fondo valdybos pirm. Vytautas Mikūnas, LR gen. garbės konsulas Vaclovas Kleiza. Jono Tamulaičio nuotr.

Lietuvių meno ansamblis „Dainava“ su dirigentu-vadovu muz. Darius Polikaitiu (1 eil. viduryje).

Čikaga — Los Angeles — Putnam

Štai tokios kelionės netoli-
moje ateityje numatytos jau-
nai solistei — mezzosopranui
Danutei Mileikienėi (Milei-
kai). Nors ji scenoje reiškiasi
nebe pirmi metai, o amerikie-
čių laikraščiai, kaip *Boston
Globe* bei *Opera News* jos ope-
roje atliekamus vaidmenis
(ypač Bellini „Normoje“) įver-
tino labai teigiamai, lietuvių
publikai Danutė Mileikienė
nėra artimiaus pažįstama, to-
dėl su soliste kalbasi ir
supažindina Aldona Prapuole-
nytė.

Pirmasis D. Mileikienės
pasirodymas Čikagoje — dien-
raščio *Draugo* koncertas, atlie-
kamas su „Dainavos“ ansam-
bliu (vad. Darius Polikaitis)
Maria gimnazijos auditorijoje
kovo 17 d. Po to — Los Angeles,
CA, kur atliks „Requiem“, o
balandžio 14 d. — koncertas
Putnam, CT, kurio pelnas ski-
riamas seselių vadovaujamai
„Neringos“ stovyklai.

— Malonėkite papasakoti,
kur augote, kur pirmuo-
sius muzikos žingsnius
žengėte? Kada ir kur pra-
sidėjo formalios muzikos
studijos? Ar greitai paaš-
kėjo, kad ne griežtieji moks-
lai ar į juos panašūs yra
jums skirti, kad pasirink-
tote tai, prie ko ir toliau
pasiliksime, būsite ištiki-
ma?

— Gimiau ir užaugau Lietu-
voje, Klaipėdos rajone. Niekad
nebuvo linkusi į tiksluosius
mokslus. Atsimenu, ketvirtoje
klasėje mokytoja liepė nu-
piešti, kuo norėčiau būti, tai
aš nupiešiau save dainuo-
jančią scenoje ir nedidelį pri-
tarėjų ansamblį sau už nuga-
ros. Nuo vaikystės mėgau
„koncertuoti“ savo kaimo
draugams, turėjau galimybes
save išbandyti ir mokyklos
muzikiniuose renginiuose, kur
dažniausiai dainuodavom duet-
us, vietinės bažnyčios chore
giedodavau ir solines giesmes.
Tiesa, baigusi 8 klases, ban-
džiau stoti į medicinos moky-
klą, kur stoji mano suolo
draugė, bet pritrūkau vieno
stojamųjų egzaminų balo ir
sugrįžau Veiviržėnų vidurinė
mokyklon. Matyt, nebuvo lem-
ta tapti medicinos seserim. Po
vidurinės mokyklos baigimo,
vietinio vargonininko paska-
tinta, vis dėlto nutariau stu-
diuoti dainavimą. Baigusi
dainavimo klasę Klaipėdos St.
Simkaus aukštesniojoje muzi-
kos mokykloje, nuvykau į Vil-
nių, kur tęsiau dainavimo stu-
dijas ir 1993 m. baigiau
destytojos Reginos Maciūtės
dainavimo klasę.

— Į JAV atvykote 1995 m.
Nors trumpai, bet Lietu-
voje dar turėjote progos
išbandyti savo talentą. Ar
atvykote į Ameriką pasi-
svečiuoti, ar koncertuoti,
kaip daug mūsų talentingų
tėvynainių daro, o mes jais
didžiuojamės ir džiaugiamės?

Danutė Mileikienė (Mileika)

— Istorija tokia. Dar studi-
juodama Vilniuje tapau Antro-
jo tarptautinio Baltijos šalių
J. Medionio vokalistų konkur-
so Rygoje laureate ir pelniau
specialų prizą už gražiausią
balsą. 1993 m. su prof. S. Son-
deckio kameriniu orkestru
dainavau mezzosoprano par-
tiją G. B. Pergolesi „Stabat
Mater“. Rengiausi Naciona-
linės operos ir baletų teatre
dainuoti raganos partiją E.
Humperdinck opere „Jonu-
kas ir Gretutė“. Bet tais
pačiais metais, gavusi LMA
diplomą, vasarai atvykau pa-
sisvečiuoti pas dėdę į JAV,
kur likimas suvedė su būsimu
vyru Richardu Mileika. Taip
ir nebeteko atlikti raganos
partijos Vilniuje, bet turėjau
progos čia paruošti ir atlikti
kitas puikias partijas. Tarp jų
— Ulrica „Kaukių baliuje“ su
Boston Academy of Music ope-
ros kompanija, Amneris „Ai-
doje“, Adalgis „Normoje“, Lola
„Kaimo garbėje“ su Boston
Bel Canto opera. Dažnai ten-
ka atlikti mezzosoprano so-
lines partijas oratorijose: Ver-
di „Requiem“, Rossini „Stabat

Mater“, Haydn „Nelson Mass“
ir kt.

— JAV gyvenate aštunti
metai. Jei palygintumėte
Lietuvos muzikinį lygį su
šio krašto, koks vaizdas
iškiltų prieš akis?

— Neturiu pakankamai pa-
tirties atsakyti į jūsų klausi-
mą, bet galiu nuoširdžiai pa-
sakyti, nes esu tuo įsitikinusi,
kad muzikinis gyvenimas yra
didelė Lietuvos kultūros dalis.
Lietuva turi nemažai puikių
muzikantų ir atlikėjų: tarp-
tautinių konkursų laureatų,
puikių dainininkų, pianistų,
chorų. Atsimenu, kai, dar be-
simokant Muzikos akademi-
joje, atvykę duoti pamokų
užsieniečiai, meistriskumo
klases profesoriai, stebėdavo-
si, kiek Lietuvoje puikių daini-
ninkų balsų. Ypač Vilnius tur-
tingas teatrais, koncertų įvai-
rumu. Rengiami prabangūs
muzikos festivaliai. Graži tra-
dicija — kas metai Muzikų
rėmimo fondo rengiamas „Su-
grižimų festivalis“, į kurį
kviečiami koncertuoti užsie-
nyje apsigyvenę Lietuvos mu-
zikai. Praėjusią vasarą turė-
jau progos koncertuoti Vil-
niuje. Menininkų rūmuose.
Galbūt šiek tiek skirtingai
negu čia publika savo meilę ir
priėmimą labai šiltai išreiškia
gelėmis.

— Kokios tarptautinio
masto solistės — mezzosop-
ranai — Jus žavi?

— Daug yra puikių tarptauti-
nio masto dainininkų, žaviuo-
si jų artistišku, vokaline
technika ir laiku sau pa-
vyzdžiui. Keletas jų: Julietta
Simionato, Fedora Barbieri,
dabartinės kartos — Dolora Za-
lick (tai dainininkė, kurios
Čikagos Lyric operos lanky-
tojai ne kartą girdėjo. A.P.).

Eleonora Marčiulionienė. „Pavasaris“. Keramik.

Kūryba — tai būties švystelėjimas

Vienas seniausių lietuvių
kultūros centrų Čikagoje, jau-
ki Čiurlionio galerija, 2002-
ųjų kovo 15 d. kvietia į daili-
ninkų Eleonoros ir Aleksandro
Marčiulionių kūrybos parodą:
ekspozitai atkeliaus iš tuščių
namų, privačių rinkinių, mu-
ziejų ir archyvų. Keramikai ir
skulptūrai, piešiniai, tapyba —
tai dviejų menininkų kūrybi-
nio palikimo vienkartinis pri-
minimas, lyg sakantis — štai
mes dar su jumis.

Skirtingos meninės indivi-
dualybės, keramikė ir skulp-
torius; kitokios plastinės prie-
monės, medžiagos ir drauge
nueitas kūrybinis kelias. Kas
juos labiausiai jungė? Lietuva,
studijos, jaunystė, menas ir
šeima, menas ir visuomeninė
veikla, menas ir visa apimanti
jausmų jungtis, bendras de-
mesys plastikai, menas ir gy-
venimas ranka rankon, šalia
ir kartu.

Eleonora Marčiulionienė gim-
si 1912 m. balandžio 2 d. Tau-
ragnuose, Utenos apskrityje,
iš jaunų dienų pasidavė molių
traukai, žingsnelis po žings-
nelio nuo puodynės, dubė-
nelio, nuo taikomosios dekora-
tyvinės keramikos klasikinių
formų prie laisvojo nesuvar-
žyto formato, silueto, įrody-
dama, kad minkštas rudas
molis gali virsti netradiciškai
viskuo: stebuklingais, pasa-
kiškais ar šventais, žmogaus
vidinę nuostatą ir tikrus
įsitikinimus, jausmus skei-
džiančiais, dalykais. (Baigusi
Kauno „Aušros“ mergaičių
gimnaziją, 1931-ais įstojo į
Kauno meno mokyklą, kurioje
keramikos studijas baigė 1937
m. ir dar visus metus studija-
vo Čekoslovakijoje. 1937 m.
Paryžiuje, Pasaulinėje paro-
doje už keramikos darbus at-
žymėta garbės premija. 1938
m. — dalyvavo Pasaulinėje
parodoje Berlyne, 1939-ais
Lietuvos Dailininkų sąjungos
ir Moterų dailininkų draugi-
jos tikroji narė dalyvauja pa-
rodose Lietuvoje bei New
Yorke).

Skulptorius Aleksandras
Marčiulionis gimė 1911 m.
kovo 3 d. Žagariškių kaime,
Garliavos vls., Kauno apskr.
1930 m. iš Kauno „Aušros“
berninių gimnazijos stoja į
Kauno Meno mokyklą. 1936
sėkmingai baigęs, J. Zikaro ir
J. Mikėno vadovauta, skulp-
tūros studiją, atlieka karinę
tarnybą Karo mokykloje Kau-
ne. 1938-1944 metais dėsto
Kauno Amatų mokykloje. Nuo
1937 m. Lietuvių dailininkų
sąjungos narys ir aktyviai da-
lyvauja dailininkų veikloje bei
parodose.

Keramikė Eleonora ir skulp-
torius Aleksandras Marčiulio-
nioniai, baigę Kauno dailės
mokyklą, menė pradėjo reikš-
tis dar nepriklausomos Lietu-
vos laikais. Karo audros nu-
blokšti, pasitraukę iš Lietu-
vos, abu profesoriavo Taiko-
mosios dailės mokykloje Frei-
burge, Vokietijoje, Aleksan-
dras vadovavo skulptūros, V.
K. Jonyno įsteigta ir pran-
cūzų globojama Ecole des
Arts et Metiers, studijai. Abu
dalyvavo parodose Vokietijoje
ir 1949 m. Pasaulinėje paro-
doje New Yorke. Emigracijos
kelias į Ameriką vedė per Aus-
tralią, kur, nugalėdami visas
kliūtis ir sunkumus, neapleido
savosios kūrybinės minties:
Eleonora minko molį, lipdo;
Aleksandras kuria skulptūras,
tapyba, lieja akvareles; atradęs
teatrą, gamina dešimtis de-
koracijų Adelaidės lietuvių
dramos teatro studijai. 1958-

aisiais šeima persikelia į JAV,
Čikagą, kur įsitvirtina visam
likusiam gyvenimui.

Amerikoje Marčiulioniai au-
gina vaikus, tenkinasi kukliu
gyvenimu, kokį leidžia jų
meno specialybė, kaip profes-
ja, Aleksandras, dirbdamas
skulptūros dekoratyvinėse
įmonėse, projektuoja ir įvykdo
daugiau kaip šimtui bažnyčių
įvairius meninius įrengimus,
dekoratyvines bei paminklines
skulptūras, visą savo laisva-
laikį paskirdamas laisvai kū-
rybai. Eleonora, šalia smulkių
ir didesnių išraiškingų, spal-
vingų kūrinių, sukuria pras-
mingus, taupia, aiškia klasi-
kinio paprastumo forma, san-
tūraus vieningo spalvinio
sprendimo gilia prasme alsuo-
jančius, įsimintinus Kryžiaus
kelių stočių tėvų jėzuitų ir
marjonų koplyčioms darbus,
kuriais siekiama psichologinio
realizmo, susimąstymo, rim-
ties išgyvenimo. Kuriant šiuos,
nedidelio formato, gilaus
dvasinio išgyvenimo, kūrinius,
jos gyvenimo palydovas —
skulptorius jėzuitų koplyčioje
šoniniame altoriuje pastatė
įspūdingą Kristaus, daugi-
nancio duoną ir žuvį skulp-
tūrą.

Kūryba, parodos ir įverti-
nimas. Keramikai — daug
triušo, kantrybės ir užsispy-
rimo reikalaujantis menas.
Priklausomai nuo spalvų gau-
sumo, jų intensyvumo, dirbi-
nis tenka degti aukštą tempe-
ratūrą ir ne vieną kartą.
Kiekvieną kartą tekdavo jau-
dintis. „Eleonora Marčiulio-
nienė — tikras miniatiūrinis
parodos brangakmenis. Akį ir
jausmą užburia besijuokianti,
besokanti, begrojianti jos ke-
ramika“, rašė poetas K. Bra-
dūnas. Marčiulionienė buvo
labai produktyvi, originali, la-
kios fantazijos kūrėja. Kom-
pozicija, gimusi piešinyje, vys-
tėsi belipdant, sudėtingėjo, to-
bulėjo; viskas, ką ji kūrė, yra
išbaigta kompoziciškai, spalvi-
niai ir techniškai. „Dailininkė
nuolat stebino savo neiš-
senkančiomis idėjomis ir pro-
duktivumu“, — rašo Aurelija
Motuzienė, — kiekvienai paro-
dai ji pateikdavo nuo 50 iki
100 kūrinių. Lyg iš nesiba-
giantios versmės liejosi vazos,
žvakidės, lėkštės, paukščiai,
gėlės, egzotiški augalai ir gy-
vūnai. Čia ir mitologinės bū-
tybės, ir apskritaveidžiai žmo-
geliai, ir lieknos, grakščios
moterys, dvasingais pailgiais
veidais bei išraiškingomis ran-
komis. Greta lietuviškų liau-
dies pasakų herojų, netikėtai
grakščiai rankos judesį, dra-
bužių klostelę ar figūros
pozoje suskambėdavo rytie-
tiški motyvai. Lengvame skry-
dyje sustingusios šokėjos, an-
gelai, su paukščiais ant rankų
rymančios mergaitės — kiek-
vienas darbas skiriasi forma,
savo turiniu ir mintimi. Tra-
pios, sudvasintos Madonos su-
daro atskirą galviją. Jos skir-
iasi ir forma, ir veido išraiška,
spalvomis, apsuptos paukščių,
augalų, įpintos į sudėtingas
kompozicijas. Tai tokią origi-
nalia, nepakartojamą jos kū-
rybą mes prisimename. Jos
dekoratyvinę vazą su pavaiz-
duotomis šokėjų poromis Vo-
kietijos lietuvių bendruomenė
padovanojo Anglijos karalie-
nei Elžbietai II, kitą vazą
užsakė kaip dovaną Čikagos
kardinolui, daugiau kaip 50
metų jos kūrinių žavėjoms
parodų salėse.

Lietuvių dailės parodose do-
minuoja tapyba, fotomenas,
grafika, batika. Keramikai ir

Aleksandras Marčiulionis. „Balandis“.

ypač skulptūra retai matoma
parodų salėse. Todėl ši ruo-
šiama paroda turėtų daugelį
sudominti. Štai kaip skulpto-
rius A. Marčiulionis pasakojo
apie kūrybinio kelio pasirinki-
mą: „Jaunystės laikais, kai
kiekvienais metais į Kauno
meno mokyklą sugūžėdavo
džukai, aukštiečiai, žemiai-
čiai ir kiti, išalkę ne duonos, o
meno ir savanoriškai ištisiems
šešeriems metams užsidarę
meno rūmuose, kantriai ir su
entuziazmu, darbu ir ryžtu iš
savo profesorų, knygų, teatro,
tautosakos, dievdirbių ir die-
vukų sėmėmės ir kiekvienas
sau išsisijojom tai, kas kuriam
labiausiai patiko, buvo lyg į
priimtą, kad geresni piešėjai
pasirinkdavo skulptūros stu-
dijas, Juozas Zikaras ir vėliau
Juozas Mikenas buvo mano
skulptūros profesoriai“.

Kokius pėdsakus lietuvių
kultūroje paliko skulptorius,
geriausiai apibūdinti V. Viz-
girdos žodžiais. „Dabar, ap-
žvelgdami visus Marčiulionio
kūrybos kelius, regime skir-
tingus laikotarpius, betgi es-
mėje visa kūryba lieka vieni-
sa tik jam būdingu ir indivi-
dualiu pobūdžiu. Jo vidinis su-
sikaupimas jam leidžia kurti
išuimamus kūrinius, jo for-
mų ekspresija ar primityvi si-
lueto apybraiža vis tik prime-
na gilios praeities liaudies
meno palikimą. Vienas žy-
miausių ir originaliausių jo
monumentaliosios skulptūros
kūrinių laikytinas aliumininis
„Šv. Kazimieras“ Maspetho lie-
tuvių bažnyčios fasade (arch.

J. Mulokas). Šis darbas yra la-
biau stilizuotas su pabrėžtu
rankų judesiu ir veido išraiš-
ka. Jo kūrinyje „Pieta“ savo
formų paprastumu bei primi-
tyvumu, figūrų disproporcija,
labiau negu kitas jo darbas,
primena mūsų liaudies diev-
dirbių kryžių ir koplytelių
šventųjų atvaizdus, bet iš-
raišką įtampa veiduose
skausmo ir mirties akivaizdo-
je siejasi su žymaus prancūzų
skulptoriaus A. Bourdelle kū-
ryba, kuri, dar studijų lai-
kais, jau domino skulptorių.
Ploktuminis Marčiulionio kū-
rinys „Paskutinė vakarienė“
Vatikano modernaus meno
muziejuje yra bronzos ploktė,
kurioje giliai įrėžta, linijų ir
dviejų dimensijų grafinio po-
būdžio dekoratyvinis piešinys.
Toks skulptūrinis formos pro-
totipas tarytum praplečia
Marčiulionio pažinimo akiratį
nuo seniausių, priešistorinių
laikų iki šių dienų naujausių
atradingų abstrakčių me-
nų. Kūryba — paslaptingas
būties švytėjimas, išgyveni-
mas, išsakymas. Joje slypi
pastangos vis iš naujo ir iš
naujo nutiesti kelią į die-

viškųjų prasmų amžinybę.
Man patinka, kaip skulptorius
taupiomis išraiškos prie-
monėmis vysto Rūpintojėlio
temą, atkartojant medyje,
piešinyje, akvarelyje, ir teigia-
rimtį, vidinę dinamiką, kaip
tikslia linija piešinyje išreiškia
ne tik siluetą, bet nusako vi-
sumą ir atsiveria grafinių
ženklų vizija. Piešiniai, ilius-
truodami tekstą, kalba univer-
saliai apie patį buvimą.“

Eleonoros ir Aleksandro
Marčiulionių darbai ne kartą
buvo apdovanoti premijomis,
pažymėti Garbės diplomais, jų
kūrinių yra įsigiję Bažnytinio
meno muziejus Kaune, Valsty-
binis dailės muziejus Vilniuje,
jų darbų atrasime privačiuose
rinkiniuose Čikagoje. Vokietij-
oje, Australijoje bei Jungtinėse
Amerikos Valstijose. Ką gra-
žaus, įdomaus atrasime paro-
doje Čiurlionio galerijoje, šiuo
metu paslaptis. Skulptūras,
piešinius, nuostabių kerami-
kos kūrinių ir tas Eleonoros
angelų kompozicijas, kurios
lyg garbės sargyboje, sly-
stančios žvakių šviesos srauto
nužertos, apgaubė atsisveiki-
nimo su menininke momento
paslaptį; angelai žvelgė, lyg
tvirtindami amžinybę. Jų ne-
gali užmiršti; matyt, ne tik
dailininkė juos pasirinko, bet
ir jie visu kūrybinio gyvenimo
keliu ją lydėjo, nuo pat pra-
džios švelniai, šiltai atverdami
naują, naujamajam esatį, viso
buvusio gyvenimo kūrybos
versmę.

Laima Krivickienė

Dail. Juozas Galkus. „Šv. Kazi-
mieras“.

„Lietuvos Taikomosios
dailės muziejuje vasario 1 d.
surostas vakaras „Šv. Kazi-
mieras Lietuvos kultūroje“.
Renginyje skirtas paminėti šv.
Kazimiero kanonizacijos 400
metų jubiliejų. Ta pačia proga
Lietuvos Mokslo akademijos
bibliotekoje vyko paroda, skir-
ta šv. Kazimiero kanonizacijos
sukakčiai. Buvo skaitomos pa-
skaitos, pateikta grožinės lite-
ratūros kūrinių, choras „Ai-
dija“ atliko giesmes.